

pun", ei siinä nuorsuomalainen näe moitteita sijaa. Sillä eihän nykyinen senaatti ole suomenmiehen. Ja kun nykyinen senaatti tahtoo pois suomenmieliset virkamiehet, niin on nuorsuomalainen puolue valmis jättämään poikkeuslain, Suomen ensimmäisen poikkeuslain, jolla ruotsalaisuus nostetaan jälleen satulaan. He halveksivat — nämä meidän nuorsuomalaiset — rautavuorina kaikkea „maltillisuutta", mutta nyt waaran ohi mentyä on „maltti" heidän silmissään armon löytänyt, sillä maltittomuudesta olisi nyt haittaa — ruotsalaisuudelle.

Sellainen on nyt meidän nuorsuomalainen puolue. Kokoisuus mitä erilaisimmista aineista, joiden ainoa yhdysside on — yhteinen viha Suomalaisista puoluetta vastaan. Siihen mahtuu nyt kaikki maajendun ruotsiapuhuva herrasväki, jos se waan — vihaa Suomalaisista puoluetta. Siihen mahtuvat kaikki „Kristillismieliset" ja „Kristilliset" valitsijayhdistykset, jos ne waan — vihaavat Suomalaisista puoluetta. Siihen mahtuvat kaikki vapaa-ajattelijat ja kristinuskon halveksijat, jos he waan — vihaavat Suomalaisista puoluetta. Siihen mahtuvat kaikki edistykseen puolustajat ja edistykseen vastustajat, kaikki selkärangalliset ja selkärangattomat, kaikki bobrikoffilaiset ja bobrikoffilaisten vihaajat, jos he waan — vihaavat Suomalaisista puo-

luetta. Siihen mahtuvat ehdottoman kielteisen kannattajat ja raittiusaatteen jyrkät vastustajat, jos he waan — vihaavat Suomalaisista puoluetta. Siihen mahtuvat sosialismin julkiset ja salaiset vastustajat ja sosialistien äitelät imartelijat, jos he waan vihaavat Suomalaisista puoluetta. Siihen mahtuvat entiset santarit, siihen mahtuvat uudet juutalaispetkuttajat, siihen mahtuvat kaikki, joilla on se verraton ansio, että he — vihaavat Suomalaisista puoluetta.

Ja tämä puolue on valmis tekemään kaikkensa nujertaakseen Suomalaisen puolueen. Sortu-keen Suomen kansa mieluummin kansojen joukosta, kuin että se noudattaisi Suomalaisen puolueen johtoa. Nyt jo maalataan nuorsuomalaisten taholta kansan silmien eteen kamalaa tulevaisuuden kuvaa. Pelotellaan Bobrikoffin aikain uudistumisella. No niin! Entä jos nuo ajat uudistuvat, voiko Suomen kansa silloin uskoa haahensa perämelän sellaisen puolueen käsiin, joka äsken meidän sortovuorina ei osannut muuta kuin — väistyä ja yhtyä katumellakoihin, ja taas väistyä ja taas — mellakoida.

Vastauksen tähän kysymykseen antakoon Suomen kansa pian tapahtumisissa edustajawaaleissa. Kullakin kansalla on sellainen hallitus, jommoisen se — ansaitsee.

Mikä on nuorsuomalainen puolue?

Parikymmentä vuotta takaperin halusivat muntamat nuoret miehet muodostaa uuden puolueen. He olivat siihen asti kuuluneet Suomalaiseen puolueeseen. Mutta heitä ei oltu tarpeeksi huomattu, heillä ei ollut tarpeeksi vaikutus-alaa. He tahtoivat paikkoja, johtajapaikkoja. He eivät enää mahtuneet Suomalaiseen puolueeseen. He tarvitsivat uuden puolueen. Nimeksi pantiin „nuorsuomalainen puolue". Nimi oli varsin sopiva, sillä perustajain suuri ansio oli nuoruus, nuoruus ja kokemattomuus.

Mutta puolue tarvitsee ohjelman. Ohjelmaton puolue ei ole puolue ollenkaan. Mistä saada ohjelma?

Mietitään, etsitään. Nuoria aivoja waiwataan. Hurraa, nyt se löydettiin. Ohjelma löydettiin.

Suomalainen puolue on liian laimea kieliasiasja: Se ei tahdo wäkipakolla suomalaistuttaa luudenmaan rannikkorahwasta. Tämä ei kelpaa! Welttous pois, sääliwäisyys pois! Ei oikeaan, ei wäsempaan, sull' ylin suomen kieli on. Kas siinä ohjelmaa nuorille. Hurraa, nyt oli nuorilla ohjelmaa.

Yksi numero ohjelmassa on sentään liian vähän. Etsikäämme lisää.

Suomalainen puolue on liian kirkollinen, liian uskonnollinen, liian ahdasmielinen. Sowinnaijiin muotoihin piintynyt. Hyi!

Nuorsuomalaiset tahtovat olla wapaita, uskoa wapaasti, ajatella wapaasti, tonties — rakastaakin wapaasti. Pois kaikki kacamajisuus, kaikki sowinnaisuus. Me emme tahdo homehtua muotoihin. Me olemme taiteilijajoukko. Ja waikka nyt taide ja politiikka eivät oikein sowi yhteen, niin me tahdomme myös olla politikoitsijoita, taidepolitikoitsijoita tai — poliittikataiteilijoita.

Me olemme kansanvaltaajia, me harrastamme yksiaanisyyttä, sillä siitä ei ole mitään waaraa, niinkauwan kuin ei ole mahdollista sitä käytännössä toteuttaa. Ja yleensä me harrastamme kaikkea, mikä voi maailmalle osottaa, että me olemme jotakin toista kuin Suomalainen puolue. Me tahdomme olla jotakin toista kuin Suomalainen puolue. Me jannomme Suomalaiselle puolueelle: jos sinä menet oikealle, niin minä menen wäsemälle, jos sinä menet wäsemälle, niin minä menen oikealle.

Kaunista erittäin kaunista

Sellainen oli nuorsuomalainen puolue syntymänsä aikoina. Entä nyt?

Nyt se itkee sitä, että Suomalainen puolue tahtoo sortaa ruotsalaisia. „Ruotsalaiset ei alas“, huutaa nuorsuomalaisten johtaja ääni liikutuksesta värisevä ja kynneltä silmäkulmassa. Ja jos joku joimaa häntä puolsuomalaisuudesta, niin hän torjuu syvyyden — juurella kädenliikkeellä. Ja sen jälkeen hän taas palaa mielialaneeseensa — walittamaan sitä, kuinka Suomalainen puolue tahtoo sortaa ruotsalaisia. Hän on nuorsuomalaisten pää, hän on suomenkielen professori ja hänestä tuntuu hirmuiselta ajatus, että tässä maassa joskus ahvenalaisten nimismiesten pitäisi kirjoittaa juomea.

Nuorsuomalaiset vihastuivat, jos sanomme, että he ovat „liittossa“ ruotsinmielisten kanssa. Mutta jos sanomme heidän ja ruotsikkojen keskinäistä suhdetta — „yhteydestä“, niin siitä he eivät vihaistu. „Yhteys“, nähtäks, on jotakin toista kuin „liitto“. He ovat siis „yhteydessä“ ruotsikkojen kanssa. Sen he vastaanansomatta myöntävät. Millainen on tämä „yhteys“?

Yhdessä ruotsikkojen kanssa he räähkyivät Grjo-Roskisen affkunan alla ja rytyyttelivät hänen eteensä owia, silloin kuin tämä suomalaisuuden suuri sankari matasi fuolinwuoteellaan. Yhdessä ruotsikkojen kanssa he paukuttivat kädjään ruotsalaisessa teatterissa, kun ruotsalaiset ilweilijät irwiselivät jo hantaansa waipunutta suomalaisuuden suurmiestä. Yh-

dessä ruotsikkojen kanssa he nostivat walta-asemaan nykyisen ruotsinmielisen hallituksen, jonka tärkeimpiä tehtäviä on ollut painaa alas suomalaisuutta ja nostaa ruotsin kielä siihen walta-asemaan, josta se jo oli suistumaisillaan. Yhdessä ruotsikkojen kanssa ovat he puolustaneet sенаattia, silloin kuin tämä kielä waltioawun parista suomalaiselta yfityiskoululta. Yhdessä ruotsikkojen kanssa he nyt käywät waali-nurnillekin, sillä heillä on yhteisiä ehdokkaita. Heidän johtajansakin, heidän kynneltä silmäinen professorinsa kelpasi ehdokkaaksi ruotsikoille. Hän itse suostui tähän ehdokkuuteen, waikka hän perästäpäin pyysi siitä wapautea.

Tällainen on nuorsuomalaisten „yhteys“ ruotsikkojen kanssa. Se ei ole „liitto“, sanovat he, mutta se on „yhteys“.

Mutta se „laillisuus“! Se suuri laillisuus, se helisewä laillisuus, se kilisewä kulkunen, se narrin kaapu! He ovat „laillisuuden“ sankareita. Heidän johtajansa wakuuttaa: „olen minäkin tulesa seisonut, ja lähellä seisonut“. Käsi tekee teatteri-liikkeen, ääni saa himmeämmän soinnun ja sanat kuuluvat kuin seura: „Olin minäkin mustalla listalla, ja ystäwäni neuwoivat minua etjimmään turwallisuuttani rajan takaa. Mutta minä sanoin: he tietävät, missä on kotini; tulkoot ottamaan, sieltä minut löytävät“. Wärahästäwä ääni sammuu, ja suuri kansalaistokous ihailee tulesa seisomatta urhoa, ihailee ja — hymyilee. Ja hymyn takaa pilkottaa esiin kysymys: mitä hyötyä

oli iänmaalle sellaisesta tulesa seisomisesta.

Millaista siis oli nuorsuomalaistemme „laillisuus“-harrastus?

Sellaista, että he jättivät wauran hetkellä iänmaan laiwan tuulialajolle. Luopuivat tehtäwistään ja ajettuivat eläkkeelle tai pakenivat ulkomaille. Olipa se tosiaankin urhoutta! Eikös ole urhoollinen se mies, joka wauran hetkellä poistuu wartiopailtaan ja wetäytyy yfityiselämän rauhaan! Eikös ole ihaistawa se sankari, joka wihollisen hyökätessä — etsii turwansa muilta mailta! Eikös ole jalo se paimen, joka junden ahdistaisa jättää lauman sa oman onnensa nojaan.

Mutta se oli kai tarpeellista „laillisuuden“ säilyttämiseksi? Laillisuus kai olisi säilytetty sillä, että lakikirja olisi annettu weraan käsiin ja sanottu: tulkitse sitä oman mielesi mukaan, käytä sitä oman mielesi mukaan.

Kun löytyi maassa miehiä, jotka katsoivat welwollisuudekseen suojella laillisuutta toisella twalla kuin — patenemalla, löytyi suomalaisia miehiä, jotka tahtoivat pelastaa iänmaan asettomalla uhattuihin paikkoihin, niin mitä tekivät meidän nuorsuomalaiset? Yhdessä ruotsikkojen kanssa he kohdistivat ilkeimmät hyökkäysensä heitä vastaan. Kiukun katkernuksessa olisi iänmaan ohjafet mieluummin suotu wenäläiselle kuin suomalaiselle.

Sellaista oli tuo kehuttu laillisuus!

Ja siihen liittyi tekoja, jotka tarjosivat Bobrikoffille mieluisaa tilaisuutta nusiin hyökkäykseen

Suomen oikeuksia vastaan. Vanttiin toimeen katurähinditä ja wastalahjaksi saatiin — diktaatoriwalta Bobrikoffille. Särjettiin affkunoita. Mistehtiin murhamiestä, kannettiin hänelle kuffia ja karamelleja. Saarnattiin kansalaiswihaa ja kirjeitettiin „kansalaiskatkismus“, jossa kehoitettiin julkiseen wäkiwastaan. Wetoamalla Sumalan sanaan, kehoitettiin wäkiwastaan!

Sellaista oli heidän laillisuutensa!

Millainen olisi nyt Suomen kansan tila, jos ei kukaan olisi asettunut tämmöistä laillisuutta wastustamaan. Miten olisi suurlakko päättynyt, jos silloin suomalaisen senaatin sijalla olisi istunut wenäläinen senaatti? Käwisikö nyt Suomen kansa toiworikkaana waali-nurnille, wai itkisikö se tuhansia poikiaan, jotka kuulsaruiskuilla olisi liian aikaiseen hantaan sorrettu? Wastatkaa tähän kysymykseen, te suursuiset laillisuuden sankarit, mutta wastatkaa käsi sydämellä.

He puhuvat suuria sanoja „matelomisesta“, mutta eivät näe „matelijoita“ munalla kuin Suomalaisessa puolueessa. Heidänkin kuwernöörinsä ovat „taipuneet“, mutta taipumista ei lueta heille wiaaksi, jos he taipuesaan tai taipumisensa jälkeen ovat — ruotsinmielisiä. Nuorsuomalaisilla ei ole moitteita sanaa sille taipujalle, joka on löytänyt armon ruotsikkojen silmissä. Eikös se ole liikutawaa ruotsalaisraffautta, wai sanoisinko — narrimaista talutusnuoras-fulkemista.

Ja kun nykyinen senaatti „tai-